

смъртта си. Неосъществено е останало и намѣрението му да открие печатница въ Солунъ.

Но ревността на Априлова за българската просвѣта не сѣе изчерпва само съ грижитѣ му за Габровското училище, наддъ което той бди като вѣренъ стражъ. Съ цель да се разпространи просвѣтата всрѣдъ народа, Априловъ пише писма до родолюбци въ България, като ги подканва да отварятъ училища. А за да се подготвятъ учители за проектираната отъ него гимназия въ Габрово, той издействувалъ отъ руското правителство стипендии за способни и прилежни български младежи въ рускитѣ учебни заведения въ Одеса.

Пробуждането на народностното чувство у българина чрезъ училищата значеше освобождение на двата най-важни фактора въ духовния ни животъ — училището и черквата отъ опека на гръцкото духовенство, което съ завистъ гледало на успѣха на българскитѣ училища и се стремѣло да запази господството на гръцкия езикъ въ тѣхъ. Когато следъ смъртта на търновския гръцки владика Иларионъ въ 1838 г., замиѣстникътъ му Панаретъ изтъкналъ голѣмата опасностъ за елинизма отъ българскитѣ училища, и Патриаршията издаде училищенъ законъ, съ който се давали пълни права на гръцкитѣ владици да назначаватъ учители и училищни настоятели по своя угода, Априловъ силно възнегодувалъ противъ това домогване на гръцитѣ.

Априловъ пръвъ отъ дейцитѣ на възраждането съзнава, че българскиятъ народъ, забравенъ, тънещъ въ тъма и невежество, има преди всичко нужда отъ училища, и не е билъ привърженикъ на прибързани и ненавременни политически акции. Той пръвъ повдига и въпроса за сдобиване на българския народъ съ самостоятелни черковни иерарси и за освобождение на българската черква отъ опека на гръцкия патриархъ. Съ тази цель той пише на родолюбци въ България, като ги подканва да строятъ и български черкви покрай училища. Така той изпъква като пръвъ представител на движението за самостоятелна българска черква, което тепърва се увѣнчава съ успѣхъ. Проницателенъ умъ, той пръвъ съзнава нуждата отъ извършване богослужението на черковно-славянски езикъ за по-скорошното пробуждане на народа. Въ това отношение съ него напълно се съгласува и уче-